

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni dnevi in prazniki. — Inzerati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.

„Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Glavno delo g. Vukičevića

Vsa energija g. Vukičevića je osredotočena na to, da maši vedno nove razpoke v vladni koaliciji. — Vlada in Narodna skupščina radi tega ne moreta priti do dela. — G. Davidović je obnovil svojo akcijo za koncentracijsko vladno.

Beograd, 16. novembra. Iz dobro poučenih krogov izve vaš poročevalec, da je prišlo na seji ministrskega sveta, ki se je udeležil tudi kralj, do velikih nesoglasij v vladni sami. O priliki razprave o proračunu je finančni minister dosledno vztrajal na tem, da se črtajo v proračunu vsi nepotrebni izdatki in izločijo vse investicije. Razen ministrskega predsednika, ki iz taktičnih razlogov tolerira politiko finančnega ministra, so vsi ostali člani vlade proti njegovi proračunski politiki ter se odločno protivili njegovemu načinu štedenja, kakor tudi načrtu prometnega ministra, ki zahteva največje večje posojila. Navzočnost kralja na seji je sicer vplivala zelo pomirjevalno na obstoječa nasprotstva, vendar pa nesoglasja niso odstranjena. Zanimivo je, da se širijo vesti, da je vladar prišel na sejo vlade na izredno prošnjo ministrskega predsednika.

Za položaj vlade so zelo značilni dogodki v posameznih skupščinskih odborih. Skoraj v vseh odborih je prišlo zadnje dni do ostrih sporov med radikalnimi in demokratičnimi poslanci. G. Vukičević je neprestano zaposlen s poravnavo sporov, ki se pojavljajo dan za

dnev, tako da trpi na tem tudi delo skupščinskih odborov, ki ne morejo obdelati odkazanega jim gradiva.

Politični krogi živahno komentirajo obnovljeno akcijo g. Davidovića, ki je imel včeraj dolgotrajen sestanek z voditelji opozicije, predvsem pa z g. Pribečevićem. V izjavah, ki so jih podali gg. Davidović, Pribečević in Joca Jovanović po včerajšnjih sestankih, naglašajo, da bo njihova akcija za koncentracijsko vladno že v prihodnjih dneh dobila konkretne forme.

Nejasnost Vukičevićeve politike je vzbudila nezadovoljstvo tudi v radikalnem klubu. Večja skupina radikalnih poslancev, zlasti pašičevcev in centurmašev, je že ponovno zahtevala od g. Vukičevića, naj skliče sejo kluba in poda poročilo o političnem položaju, zlasti tudi o blejskem paktu, ki ga klub doslej še ni odobril. Zdi pa se, da g. Vukičević še vedno noče ugoditi tej zahtevi. Včeraj je povabil k sebi več uglednih pašičevskih prvakov ter z njimi del časa konferiral. Domneva se, da se hoče g. Vukičević na ta način izogniti diskusiji v radikalnem klubu, ki bi v sedanjem trenutku za njega ne bila ugodna.

Prijateljska pogodba s Francijo akt miroljubnosti

Povratak zunanjega ministra dr. Marinkovića. — Oba parlamenta pozdravljata pakt prijateljstva, v katerem vidita jamstvo za mir v Evropi.

Beograd, 16. novembra. Zunanji minister dr. Marinković se vrne danes popoldne ob 14.55 z orijentekspresom v Beograd, kjer mu pripravljajo svečan sprejem, da tudi ob tej priliki manifestirajo za francosko-jugoslovensko prijateljstvo, ki je dobilo s podpisom prijateljskega pakta svečano sankcijo.

O priliki podpisa pogodbe je poslal tudi predsednik Narodne skupščine dr. Perić predsedniku francoskega parlamenta pozdravno brzojavko, v kateri v imenu Narodne skupščine izraža svoje veselje nad tem, da je prišlo do tako tesnih odnosov med obema državama in izreka nado, da bo pogodba v veliki meri utrdila tradicionalno prijateljstvo, ki je družilo oba naroda na bojnih poljih.

Na včerajšnji seji francoskega parlamenta je predsednik prečital to brzojavko s pripombo, da se je v imenu francoske zbornice brzojavno zahvalil in tudi s svoje strani naglasil zadovoljstvo nad podpisom prijateljskega pakta z Jugoslavijo. Parlament je sprejel to izjavo z velikim odobravanjem in pri-

jal navdušene ovacije Jugoslaviji.

Predsednik francoske republike je odklikoval dr. Marinkovića z velikim križem častne legije, ostali funkcionarji zunanjega ministrstva, ki so spremljali dr. Marinkovića, pa so bili odklikovani z nižjimi redi častne legije.

Pogodba bo prihodnje dni registrirana pri Društvu narodov v Ženevi in nato objavljena.

Pariz, 16. novembra. Na včerajšnji seji parlamentarnega odbora za zunanje zadeve je podal g. Briand obširno poročilo o sklenitvi francosko-jugoslovenske prijateljskega pakta. Predvsem je naglasil, da spada tudi ta pakt v niz pogodb in konvencij, ki jih je sklenila in jih bo še sklenila Francija v duhu pakta Društva narodov in v cilju utrditve evropskega mira. Kakor vse ostale pogodbe, tudi ta pakt ni naperjen proti nikomur, pač pa ustvarja na Balkanu slične razmere kakor jih je ustvarila Francija s svojimi pogodbami v ostalem delu Evrope. Odbor je sprejel poročilo zunanjega ministra z velikim odobravanjem.

Zmede v Rumuniji

Bukarešta, 16. novembra. Oprostilna razsodba v Manoiilescovem procesu je vladno zelo presenetila. Še tokom noči se je sestel ministrski svet na stanovanju ministrskega predsednika ter razpravljalo o nadaljnjih ukrepih vlade. Oprostitev Manoiilese se splošno tolmači kot hud poraz vlade in zmaga opozicije. Po dolgotrajni seji ministrskega sveta je bil izdan komuniké, ki predstavlja nekako polemiko z vojnimi sodiščem. Predvsem naglašajo, da je vlada postavila Manoiilese pred sodišče v prvi vrsti zato, da bi se prišla princ Karla ustrašili. Vojni sodišče pa tega ni upoštevalo in je izreklo oprostilno razsodbo. Ne glede na to pa je vlada odločena ukreniti vse, da prepreči vsako nadaljnjo akcijo karlistov. Polemika vlade z neodvisnim sodiščem je napravila na javnost skrajno neugoden vtis.

Vladni listi pišejo zelo rezervirano, opozicijski tisk pa slika oprostilno razsodbo kot popoln poraz vlade in uničujočo obsodbo Bratianovega terorističnega režima. Narodno kmečka stranka je sklicala za prihodno nedeljo veliko zborovanje, ki pa ga je vlada takoj prepovedala. V krogih opozicije vlada zato veliko ogorčenje in z vso naglico se nadaljuje pogajanja za osnove enotne opozicijske fronte. Na prvi prihodnji seji rumunske zbornice bo sprožila opozicijska debata o vseh teh zadevah zlasti pa o oprostitvi Manoiilese, o prepovedi zborovanja in o polemiki vlade s sodiščem. Opozicija upa, da bo ta debata položaj vlade ki je izgubila v narodu vsako zaupanje, tako omajala, da bo morala podati demisijsko.

OBSOJEN KLEVNINIK SOKOLSTVA

Zagreb, 16. novembra. Včeraj se je vršila pred tukajšnjim sodiščem na tožbo Jugoslovenskega sokolskega saveza razprava proti odgovornemu uredniku zagreboškega »Hrvata«, ki je očital Sokolskemu društvu v Ogulinu da je z nasiljem in z zlorabami odvzelo orožje Hrvatskemu Sokolu. Odgovorni urednik je bil obsojen na 14 dni zapora pogojno na leto dni in povračilo sodnih stroškov.

Sneg in mraz po vsej Evropi

— Sušak, 16. novembra. V gorskem Koturu je zapadel zadnje dni debel sneg. Vladi imajo večerne zamude. V Primorju pa že več dni neprestano dežuje, temperatura pa je tudi tam znatno padla.

— Mostar, 16. novembra. Nad Hercegovino je besnela včeraj silna burja. Na več krajev je udarila strela in zapalila. V Soviću je zgorelo več hiš in je našlo v plamenih smrt troje otrok.

— Pariz, 16. novembra. Dočim je pritisnil v večini evropskih držav obeten mraz, je v Parizu še vedno razmeroma toplo. Zadnje dni večinoma dežuje. Francija je večinoma brez snega. Tudi v Švici je pobil sneg samo nekatere kraje.

— Rim, 16. novembra. Tekom včerajšnjega dne je temperatura v vsej Italiji zelo padla. Sneg je zapadel tudi v Srednji Italiji, kar je ob tem času velika redkost. V Rimu znaša temperatura 3 stopinje pod ničlo. Kot veliko redkost beležijo listi dejstvo, da čvele v Meranu vrtnice, dočim je zapadel istočasno 70 cm visok sneg.

Fašisti se boje našega prijateljstva s Francijo

Ves italijanski tisk kriči, da je položaj na Balkanu kritičen. — Italija se boji, da izgubi ves vpliv na Balkanu. — Tudi Grčija se približuje Jugoslaviji.

Rim, 16. novembra. Rimski tisk še vedno obširno razpravlja o francosko-jugoslovenski prijateljski pogodbi. Pri tem ljuto napada obe državi in jima očita proti Italiji naperjeno politiko. Oficiozni »Giornale d'Italia« naglašajo, da je vsa Jugoslavija prežeta vojnega duha in maščevalnosti napram Italiji. Tej kampanji se priključuje tudi »Resto del Carlino«, ki poudarja, da je postal položaj na Balkanu po podpisu te pogodbe zelo kritičen (za italijansko diplomacijo). Op. ured. Po mišljenju pisca sedaj tudi Rumunija ne bo mogla ostati več pasivna, ker ogroža ta pakt, ki utrjuje pozicijo Jugoslavije, prvenstvo Rumunije na Balkanu. Pogodba pa bo po mnenju italijanskega tiska ohladila tudi prijateljstvo med Jugoslavijo in Rumunijo kot državama Male antante. Rumunija bi storila mnogo boljše, če bi polagala večjo važnost na rumunsko-italijanski pakt, nego da trka na vrata Francije, kjer jo je sedaj prehitela Jugoslavija.

V zvezi s tem posveča fašistični tisk veliko pozornost tudi Grčiji, ki je prešla iz Pariza predlog glede sklenitve trozvezne med Francijo, Grčijo in Jugoslavijo. V rimskih diplomatskih krogih

vlada velika bojazan, da bi prišlo do take trozvezne, ki bi Italijo popolnoma izpodrinila na Balkanu. Dejstvo, da je prišlo že do znatnega sporazuma med Grčijo in Jugoslavijo, zlasti pri trgovinskih pogajanjih in da je na obeh straneh opažati mnogo dobre volje, da se ustvarijo tesnejši in prijateljski sosedni odnosi, je le še povečalo to bojazan. Vsa prizadevanja italijanske diplomacije, da bi vzbudila nezaupanje med balkanskimi državami, so se izjalovila. To je razvidno tudi iz pisave grških listov, ki naglašajo, da so se odnosi med Grčijo in Francijo v zadnjem času zelo zboljšali. Grčija, ki je bila v svetovni vojni zaveznica Jugoslavije in Francije, nima razloga, da bi se ne priključila politiki, ki zagovarja načelo »Balkan balkanskim narodom«. »Heftijas« naglašajo, da francosko-jugoslov. pakt ni v nikakem nasprotju z interesi Grčije, ker se tiče predvsem interesov Srednje Evrope in Jadrana, dočim Grčija kot mediteranska država na tem ni mnogo zainteresirana. Za Grčijo je mnogo večje važnosti, sklepa list, da pride čimprej do sporazuma in zblizanja z Jugoslavijo kot neposredno sosedo.

Ljubljanska porota

Špurovec obsojen na pet let težke ječe

Zadnja razprava pred ljubljansko poroto. — Žalostne posledice slabe vzgoje.

Ljubljana, 15. novembra. Kratko je bilo letošnje porotno zasedanje, saj se je že danes, drug dan popoldne vršila zadnja razprava proti Petru Špurovcu, 32 letnemu oženjenemu delavcu, rojenemu v Dolnji vasi, stanujočemu v Kotnikovi ulici v Ljubljani.

Peter Špurovec je precej velik, suhljat mož, dokaj lepega, pravičnega obraza. Njegove roke so ozke in nežne, mož spominja na tip velikomestnih pustolovcev.

Zalostna je Petrova mladost. Že kot majhen deček je spremljal svojo mater na križevem potu iz Dolnje vasi v Kranj na sodbo, kamor se je hodila žonica vedno zagovarjati zaradi tatvine. Tako se je že mali Peterček vzgajal za bodočega tatu.

Špurovec je pravzaprav pomilovanja vreden človek, saj ni imel dobre vzgoje in njegovo življenje je potekalo med tatinsko družino bratov, sester in mater. Peter sam je kaj kmalu dozorel za tatu, saj je bil že leta 1909 prikratk kaznovan zaradi tatvine.

Na porotni klopi je sedel zelo blede povese glave in zamisljen.

Obtožnica navaja:

Obdolženec je znan delomrže in nevaren vlomilec. Od velike noči lani do 29. avgusta letos je često vlomil v delavnico plekarskega mojstra Franceta Rebernika in njegovega tovariša v Kotnikovi ulici št. 3. Spočetka je odnašal razne barve v manjših količinah, a pozneje je imel kar na debelo, osebno belo oljasto barvo, beli email, firnež, lak in drugi plekarski material. Vlomil je pomoči, ker je vedel, da tedaj lahko vrši svoje delo nemoteno. Vrata je vsakokrat odprl s ponarejenim ključem. Vse ukradeno blago je odnesel najprej v svoje stanovanje, pod podom v kuhinji je imel nalašč zato pripravljeno luknjo in je spravil vanjo ukradene stvari.

Obdolženec je jel počasi obiskovati delavnico vedno pogosteje, kar večkrat na teden. Lastnika delavnice France Rebernika in Ivan Brunič sta postala pozorna, videč, da so tatvine vedno pogostejše in da zmanjkuje vedno več blaga. Storitcu pa nista mogla priti na sled. Ker si nista znala drugače pomagati, sta preuredila ključavnico na vratih skladišča ter pritrdila znotraj zapah, da bi preprečila tatvine. Obdolženec pa je kljub temu večkrat vlomil, kakor da ne pozna nobene ovire.

Pomoči na 28. avgusta letos je zopet zmanjkala iz skladišča večja količina belega emaila in bele barve, skupaj okoli 65 kil. Lastnika sta sklenila drugo noč stražiti v skladišču in pričakovati drznega tatva. Res je drugo noč prišel obdolženec že po polnoči v skladišče, odprl vrata, ki tedaj slučajno niso bila zaklenjena ampak samo zapahnjena od znotraj, odprl jih je z lesenim klinom, zagvoznil jih je namreč in skoz to odprtino s pomočjo žice odprl zapah. Ko je zapazil Rebernika, je zbežal na cesto. Rebernik je streljal, prihitel je službojuči stražnik Pucihar in obdolženca aretiral.

Tako je Peter ukradel barve, plekarski material, eno lovsko jedilno orodje in 755

Din gotovine, ter olajšal mojstra Rebernika in tovariša za skupno svoto 23.396 Din. Če bi ga ne bila izsledila, bi ju drzni tat pripravil ob vse.

Blago je Špurovec razpečaval deloma sam, a v glavnem mu je pomagala njegova žena, ki je znala tat mož pregovoriti, dasi je bila sicer poštena in je njen oče znan poštenjak vpokojenec.

Stefanija je prodajala blago raznim plekarskim mojstrom, ki so ga seveda plačevali pod ceno navadno za 2/3 tržne cene. Tako je oskrboval z barvami mojster Rebernik nevede in nehoti kar 5 drugih mojstrov, ki se bodo morali sedaj zagovarjati radi udeležbe pri tatvini pred državnim sodiščem v Ljubljani.

Tudi druge tatvine ima Peter na vesti. Lani okoli 8. decembra je nareč vlomil s ponarejenim ključem v zaklenjeno skladišče trgovke Pepce Ravniharjeve pred škofijo ter odnesel 20 parov čevljev vrednih 5000 Din, a okoli velike noči letos je obiskal Krisperjevo trgovino in si prisvojil 2 para rjavih rokavic in 5 parov nogavic, vrednih 147 Din, tako da je cenjena skupna škoda vsega ukradene blaga 27.543 Din. Sicer je pa trdil trgovka Pepca, da ji je bilo ukradenih najmanj 35 parov čevljev, pa tudi Rebernik je zagotavljal, da je po njegovem mnenju gotovo vzete blaga za 102.000 Din, ne more pa navesti, kako blago in koliko mu je zmanjkalo ter tudi ni dokaza, da bi obdolženec ukradel vse primanjkuje blago, saj se njegove navedbe ujemajo v glavnem z navedbami mojstrov, ki so kupili ukradeno blago.

ZAGOVOR OBDOLENCA

Peter Špurovec ima vsaj eno dobro lastnost da ne skuša svojih tatvin tajiti, temveč mirno prizna vse, kar je zakrivil.

— Ali priznate tatvine?

— Da, čevljev sem vzel, 20 parov in ne več.

— V pivovarni »Union« ste bili uslužbeni nekaj časa?

— Res je, dobil sem jetiko in moral sem iz službe. Šel sem prostovoljno, ker nisem mogel več delati.

— Se v službi ste bili, ko ste kradli?

— Bil sem. Nesreča je hotela, da mi je zbolela žena in dobila jetiko. Bil sem v stiskah. Priznam pa vse.

— Državni pravnik: Kdaj ste napravili od skladišča ključ?

— Tega ni bilo treba, ker je slučajno ključ mojih vrat odprl tudi skladišče.

— Kako pa ukradeno blago, ali so ga mojstri radi kupovali?

— Sami so mi naročili, naj ga se prinese in to mi je bilo še v večjo pogubo.

REBERNIKOVO PRICEVANJE

Mojster Rebernik, kateremu je zmanjkalo največ blaga, je povedal, da je spočetka domneval, da mu odnašajo blago delavci. Omislil si je še eno ključavnico ter tako zavaroval vrata z dvema ključavnicama. Tatvine so se množile. Njegov družabnik je bil že ves obupan, ko je prišel

enkrat k njemu, je našel jokajočega, dejal mu je, da bosta ob vse, da je njuno delo in trud zastoj in da bosta popolnoma obubožala, če pojde tako dalje. Obdolženec je kradel zelo premeteno, nosil je celo seboj posodo za barve, prelivaj je barvo zelo spretno, obrisal posodo s papirjem, da ni ostalo sledov in da bi mojstra mislila, da je posoda nedotaknjena.

Usodne noči je prišel Peter s stolčkom v rokah in v nogavicah. Tudi stolčekove noge je imel ovite. Stopil je na stolček in odprl vrata. Rebernik je pripravil samokres, vrata so se odprla, Peter je posvetil z električno svetilko in pogledala sta si oko v oko. Svetilka je ugasnila, tat je zgrabil stolček in pobegnil v noč. »Stoj, sicer ustreliš«, je kriknil Rebernik, a tat se ni brigal za te besede in bežal dalje. Ko je bil Rebernik že blizu njega, je vrzel Špurovec predenj svoj stolček. Naposled ga je Rebernik vendar je ujel, a tat se mu je izmuznil kakor jegulja. Rebernik je jel streljati, prihitel je stražnik, ki je Petra aretiral.

Špurovcem se ni tako slabo godilo. Lani so klali prašča, žena je bila 5 tednov na letovišču, mož si je kupil kolo. Obdolženčeva žena Stefanija je prinašala zjutraj k Reberniku časopise in je lahko tedaj kontrolirala nove ključavnice, s katerimi si je priča zavaroval vrata skladišča. Rebernik je tudi trdil, da so mojstri, ki so kupovali ukradeno blago, morali vedeti, da je ukradeno. Tovarnar, kjer je Rebernik kupoval blago, je sam omenil, da je bil le-ta skoro edini odjemalec, a odkar je Peter pod ključem in so se tatvine ponehale, je dobila tovarna več odjemalcev.

Predsednik je prečital kazenski list. Peter Špurovec je bil kaznovan 6-krat zaradi tatvine in enkrat v Mariboru pred poroto radi hudodelstva tatvine na 6 let težke ječe.

Porotnikom je stavil senat samo eno vprašanje: če je Peter Špurovec kriv vseh navedenih tatvin in vlomov.

Državni pravnik dr. Fellner je dejal, da je obtoženec tat iz navade, kateremu dolgo niso mogli do živga in je predlagal porotnikom, naj vprašanje o krivdi potrdijo.

Njegovim izvajanjem se je pridružil Rebernikov zastopnik dr. Tavčar, češ da je edino sredstvo, da se človeška družba reši takega tatu, če se ga pošteno zapre, da bo vsaj toliko časa mir pred njim.

Zagovornik dr. Tomšič je pa slišal žalostne družinske razmere obdolženca, skliceval se na slabo vzgojo. Povdarjal je, da je Peter, tedaj ko je se oženil, sklenil prijeti novo življenje. Klonil pa je pod bremen usode, ko mu je pozneje zbolela na jetiki žena in je postal tudi sam žrtev te bolezni. Lani o Božiču je bil pač v največji bedi in prišel je k rasti.

Zagovornik je predlagal porotnikom, naj zahtevajo dodatno vprašanje, če ni storil Peter svolega dejanja v stiski.

Vprašanje o krivdi so porotniki soglasno potrdili.

Peter Špurovec je bil obsojen radi hudodelstva tatvine na 5 let težke ječe s postrenjem.

Razprava je trajala do 17.30.

Glede pritožbe je izjavil obtoženec, da se bo premislil.

S to razpravo je bilo letošnje zimsko porotno zasedanje zaključeno.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize. Berlin 13.545 — 13.575 (13.50). Curih 1094 — 1097 (1095.5). Dunaj 8 — 8.03 (8.015). London 276.85, Newyork 56.75, Pariz 223.15 — 225.25 (224.25). Praga 168.05 — 168.85 (168.45). Trst 307.5 — 309.5 (308.5).

Elektri. Celjska 164, Ljub. Kred. 130 — 130 (130). Strojne 80, Prastrediona 890, Kreditni zavod 180, Vevče 134, Ruše 290 — 295, Slavonska 56, Sešir 104.

Lesni trg. Tendence nespremenjena. Zaključkov ni bilo. Povpraševanje je za lesno, originalne, medla, 22 cm, fr. vag. Sušak po 450 denar; dalje za bukove plohe, I, II, lepe III, od 40—100 mm, fr. vag. nakl. postaja po 420 denar in bukove hlode, od 3.8 m naprej, 15 odstotkov od 2.5—3.50 m, potem od 35 cm premera naprej, 15 odstotkov od 30—34 cm, medla circa 40 cm, prima, (brez grč in žrnega srca), fr. vag. nakl. postaja po 250 denar. Nudijo se bukova drva, suha, franko vagon meja po 23 blago.

Delelni pridelki. Tendence za pšenico evrsta. Zaključkov ni bilo.

ZAGREBSKE BORZE.

Devize: London 276.45 — 277.25, Newyork 56.65 — 56.85, Milan 308.10 — 310.10, Curih 1094 — 1097, Praga 168.05 — 168.85.

Elektri. 700st. invest. posojilo 1921 88 in pol 2 in polodst. Vojna škoda 897 in pol, Hip. banka 57 — 58, Ljub. kred. 125, Prastrediona 885 — 890, Trboveljska 475 — 480, Vevče 130 — 136.

INOZEMSKA BORZA.

— Curih. London 25.275, Newyork 518.50, Pariz 20.375, Milan 28.2075, Berlin 123.70, Beograd 9.1375, Praga 15.375.

Strahovita eksplozija v Ameriki

V Pittsburgu je eksplodiral ogromen gazometer. — Mnogo človeških žrtev in ogromna materialna škoda.

Že včeraj smo med brzojavami vestni poročali o strahoviti eksploziji v Pittsburgu v Ameriki, kjer je zletel v zrak največji plinski tank na svetu. Pri eksploziji je bilo ubitih okoli 50 oseb, a več sto lahko in težko ranjenih.

Učinek eksplozije je bil katastrofalen. Strahovit zračni pritisk je porušil vsa poslopja in stavbe v neposredni bližini gazometra. Vsa bližnja okolica je bila spremenjena v splošno razvalino, v mestu samem so popokale vse šipe, pretrgane so bile vse telefonske in brzojavne zveze; počilo pa je tudi več glavnih vodovodnih cevi. Voda je poplavila del mesta in silno oteževala reševalno akcijo policije in gasilcev.

Po dosedanjih vesteh je bilo pri eksploziji ubitih okoli 50 oseb, vendar bo število žrtev gotovo mnogo večje, kajti pod ruševinami porušene bližnje opekarne je pokopanih okoli 100 delavcev, čijih usoda je neznana. Okoli 120 oseb leži pod ruševinami neke strojne tovarne. Eksplozija 5 milijonov kubnih čevljev obsegajočega plinskega tanka, ki je baje največji na svetu, je bila tako silna, da je vrglo debele kose tanka več milij daleč. Zato je bilo več oseb na ulicah težko ranjenih. V mestu je nastala takoj po eksploziji

strahovita panika, prebivalstvo je prestrašeno bežalo na ulice.

Policija in gasilci so takoj pričeli z reševalno akcijo. Do sedaj so izpod ruševin potegnili 50 ubitih, okoli 500 pa jih je bilo prepelanih v bolnice, ki so že prenapolnjene. Nad 5000 ljudi je brez strehe in mesto samo je podobno bojišču, na katerem se je pravkar odigrala krvava bitka. Na pomoč je bilo pozvano tudi vojaštvo, ker so se takoj po eksploziji pojavile številne roparske tolpe, ki so pričele pleniti. Pred bolnicami se odigravajo pretresljivi prizori, kajti ljudje, ki iščejo svojce, siloma zahtevajo dostop v bolnice. Policija le s težavo vzdržuje red.

Materialna škoda je ogromna in znaša več milijonov dolarjev. Samo zgradba plinskega tanka je veljala 750 tisoč dolarjev (42 milijonov Din). Kaj je zakrivilo nesrečo, še ni znano, kroji pa se vesti, da je bilo vzrok eksploziji nepravilno ravnanje s kleparsko žarilnico. Neki očividec katastrofe zatrjuje, da je ogromni tank po eksploziji pognalo kakor balon v zrak. Za hip je bil popolnoma cel, takoj nato pa se je s strahovitim pokom razletel na tisoče kosov.

Poštena trgovina z dekleti

Med največje kurioznosti v Ameriki spada podjetje Dicka Farnuma v Bostonu, kjer se dobivajo proti primerni odškodnini na posodo ženske. Farnum je sklenil izbrati nedostopnost ameriških žen in ameriške moralo, ki stavlja ženo dokaj visoko nad moški nivo. V Ameriki se moški ne more tako lahko seznaniti z gospodično ali damo, kakor pri nas. Tam zadostuje, da vidijo moškega nekočkrat v družbi dekleta, pa so ljudje prepričani, da ima z njo ljubavno razmerje. Dekle lahko toži mladeniča za odškodnino. Sodišče da navadno dekletu prav, tudi če laže. Seznaniti se z dekleti je v Ameriki zelo riskantno in zato se previdni moški raje izogibljajo ženske družbe, da jim ni treba plačevati odškodnine za »škodo«, ki je morebiti niti napravili niso. Kljub temu se pa

tudi mladi Američani radi pokažejo v družbi z lepimi damami in tako je prišel Farnum na originalno idejo pomagati ljudem, ki ne morejo zatrejti v sebi želje po ženski družbi. Mož je ustanovil pisarno za izposojevanje žensk.

V svojem originalnem podjetju zaposluje krasne dame, ki nastopijo službo ob 5. popoldne, ko se konča v mestu trgovsko in pisarniško življenje. Farnum pošilja dame in dekleta svojim odjemalcem, ki si lahko izberejo po okusu blondinke, brineteke itd. Za vsako damo je treba plačati 2-5 dolarjev. Dama mora ostati nekaj časa v družbi dotičnega moškega in se z njim zabavati. Njena družba se konča točno ob 10. zvečer, ko se prične nočno življenje. Farnum zaposluje samo solidne, poštene ženske. Policija je hotela prvotno zapreti Farnumovo podjetje, pa se je prepovedala, da za prepoved te originalne trgovine z dekleti ni pravega poudarka.

Dve čudoviti operaciji

Na kirurški kliniki dunajske univerze so napravili zdravniki zadnje dni dve zanimivi in redki operaciji. V prvem primeru je šlo za nekega državnega uradnika, ki je imel na spodnjem delu trebuha velik tvor. Ko so mu zdravniki prerezali trebuh, so našli v njem dvojčka, okrnjen zarodek brata operiranega uradnika. Gre za zanimiv primer, ko se zarodek v maternem telesu ni razvil v dvojčka, marveč je ostal v zarodku svojega brata, kjer je okrnil. Zdravniki so izrezali embrio iz trebuha in ugotovili na njem vse organe, celo lase in zobe. Taki primeri so v zdravniški vedi zelo redki.

Se zanimivejša je bila druga operacija. Na kliniki je bila v zdravniški oskrbi neka 17letna deklica, ki je tudi imela na trebuhu velik tvor. Pri operaciji so našli na trebušni steni moško

žlezo. Zdravniki so ugotovili, da gre za redek primer tako zvanega psevdohermofroditizma. Operirana oseba, ki je bila pred operacijo deklica, je bila po operaciji priznana za moškega, kajti moška spolna žleza je za moški spol edino odločilna. Ko so deklico po operaciji obvestili, da je prav za prav moškega spola, se je te vesti zelo razveselila. Izkazalo se je, da se je vedno čutila moškega in da je opetovano razlila željo, da bi bila raje moški nego ženska. Ko je okrevala, so ji dali moško obleko in tako je zapustila bolnico kot 17letni mladenič.

so najboljši, najtrajnejši in zato najcenejši.

Največje vojaško letališče v Evropi

Tujec, ki pride v Varšavo, se čudi, da letajo nad najprometnejšimi ulicami dan za dnem vojaški aeroplani. Prebivalstvo poljske prestolnice je že vajeto videti nad mestom aeroplane in zato se za razne akrobatske podvige vojaških letalcev nihče ne zmeni. Vojaški aeroplani letajo zelo nizko nad mestom, Varšava ima namreč vojaško letališče v predmestju, kjer je na treh straneh mnogo novih hiš in vil, tako da ima letališče samo en izhod v polje. Ker ovira letališče razvoj gradbene akcije, ga hoče vojaška uprava premestiti daleč za mesto. Že leta 1924. so pričeli graditi novo vojaško letališče v Okenču za Varšavo, toda gospodarska kriza je to delo preprečila. Šele čez dve leti so obnovili gradbo modernega vojaškega letališča. Zdaj kipi v Okenču delo od jutra do večera. Nad 700 delavcev in okrog 100 inženjerjev dela dan za dnem, da zgradi letališče, ki bo eno največjih v Evropi. Inženjer Daszkiewicz, ki nadzoruje gradnjo, trdi celo, da bo letališče največje v Evropi.

Poljsko vojaško letališče bo zgrajeno v obliki ogromne elipse, čije osi merita 2100 in 1600 m. Izven elipse bo spadal k letališču še 600 m širok in tri kilometre dolg pas zemlje. Tik ob vojaškem letališču bo zgrajeno obširno civilno letališče. Obe letališči sta oddaljeni od glavnega varšavskega kolodvora 7 km. Že letos bodo dograjene vojašnice in prvi hangar. Vseh hangarjev bo na vojaškem letališču 18. V vsakem hangarju bo prostora za 6 velikih ali 40 manjših aeroplanov. Na vojaškem letališču bo torej prostora za 108 velikih ali 720 malih vojaških letal. V primerni razdalji od hangarjev bodo zgrajene garaže, municijska skladišča, stražnice, bolnice, vojašnice, skladišče bencina itd. Prva avtogaraža bo dograjena v decembru. V nji bo prostora za 30 vojaških avtomobilov. Vojaško letališče se preseli iz Varšave v Okenč spomladi.

Zakladi na dnu Visle

Neki ameriški tovarnar je nedavno izjavil, da leži na Poljskem denar na cesti. Mož ima prav, kajti denar se dobiva na Poljskem celo na dnu Visle, kjer leži ogromno bogastvo. Poljski in inozemski kapitalisti so ustanovili delniško družbo, ki je že dobila koncesijo za pridobivanje črnega hrasta iz reke Visle. Črni hrast je, kakor znano, zelo redka vrsta lesa, ki se ceni na inozemskih tržiščih kot zlato. Pravzaprav je to navaden hrastov les, ki je ležal že več sto let v vodi in je dobil krasno srebrnkasto barvo. Iz takega hrasta se izdeluje najkrajše pohištvo.

Na pariški razstavi je vzbujalo pohištvo iz črnega hrasta splošno občudovanje. Na svetovnem trgu se plača za kubični meter črnega hrasta 6-14 šterlingov. Dna poljskih rek, zlasti Visle in Buga, so polna tega dragocenega lesa. Omenjena delniška družba je raziskala dno reke Visle in ugotovila, da leži v vodi neizmerno bogastvo. Družba je pričela eksploatirati bogate zaloge dragocenega lesa. Iz Visle so potegnili že prve dni nad 300 kubičnih metrov črnega hrasta. Odslej se bo vršila eksploatacija sistematično in velikem obsegu, tako da bo podjetje v kratkem obogatelo.

OBLAČILA

tvrdke J. Maček

LJUBLJANA, Aleksandrova 12
so najboljša in najcenejša.

59 kandidatov za krvnika

Tudi na Češkoslovaškem vlada velika brezposelnost in zato ni čuda, da brezposelnosti pri izbiri poklica niso izbirni, marveč se lote vsakega dela, samo da pridejo do skromnega zaslužka. To dokazuje tudi število kandidatov za krvnika, čigar mesto je izpraznjeno in nanovo razpisano. Prijavilo se je 59 oseb, med njimi neki bivši teolog, neki brezposelni gledališki igralec, neki prikojevalec, bivši višji častnik in neka — ženska.

Zdi se pa, da bodo vsi ti kandidati z žensko vred propadli, kajti povsem verjetno je, da bo naslednik bivšega krvnika Leopolda Wohlschlagerja njegov zet Jan Nehyba, ki je svojemu tastu asistiral že pri raznih justifikacijah, pomagal pa je tudi proslulemu banditu Lecianu na oni svet.

Reinhardtove nepravilike v Ameriki

Te dni je prisel v Newyork slovit nemški režiser in igralec Maks Reinhardt. Jedva pa je stopil na ameriška tla, že je imel nepravilike. Pojavil se je namreč sodni sluga in mu izročil dekret, na podlagi katerega je Reinhardt vsako filmovanje pri katerikoli filmski družbi prepovedano. Izvzemši podjetje nekega Filipa Minerja iz Clevelanda.

Miner je obenem vložil proti Reinhardtovi tožbo pri sodišču in zahteva en milijon dolarjev odškodnine, češ da je Reinhardt kršil z njim že davno sklenjeno pogodbo. Miner zatrjuje, da je Reinhardt leta 1925 sklenil z njim pogodbo, da mu prepusti pravico filmovanja »Mirakla« in dveh gledaliških komadov.

Tozadevna razprava se bo vršila baje že jutri pred sodiščem v Newyorku. Če se Reinhardt ne posreči dokazati neresničnost teh navedb, mu bo onemogočeno v Newyorku inscenirati pod svojo režijo projektirano dramo »Sen kresne noči«.

Werner Kuetterer

v filmu po slovenski romanu P. u. Kellerja

Nezakonski sin

(Der Sohn der Hagar)

n njegova temperamentna partnerica

Modu Christlans

PRIDE! PRIDE! PRIDE! PRIDE!

ELITNI KINO MATICA

Sokol

Hrvatski Sokolski Savez je štel glasovno skupščino v letu 1927 178 društev in 28 odsekov, v katerih je bilo včlanjenih okoli 22.000 članov in članic. Moškega in ženskega naraščaja je bilo 3500, moške in ženske dece pa 2800. Telovadec je bilo 3664, telovadka 1066, moš. nar. 1820, žen. nar. 888, moške dece 1283 in ženske dece 780. Vadiatelj je bilo 584, pripravnikov pa 240. Vadiateljski zbor ima 74 društev, 48 društev pa je brez telovadcev. Statistike ni poslalo 25 društev. Največ članstva imajo sokolska društva v Zagrebu (1956), Osijeku (662), Varaždinu (651). V letu 1928. se vrši večji sokolski pokrajinski zlet v Sarajevu.

Poljsko Sokolstvo bo priredilo v l. 1929 v Poznanju ali Varšavi vsesokolski zlet v večjem obsegu, na katerega bo povabilo vse slovenske sokolske zveze in ostale evropske telovadne organizacije.

Delovanje moravskega učiteljskega Sokolstva. V moravskih sokolskih župah in društvih deluje aktivno 2480 učiteljev. Med njimi je 110 društvenih starost, 138 društvenih načelnikov, 3 župni staroste, 2 župna načelnika. Prednikov učiteljev je 200, vadiateljskih pripravnikov pa 420. Kaj pa naše jugoslovnsko učiteljsvo?

Češki sokolski listi so imeli v letu 1927 sledečo naklado: »Vestnik ČOS«, tednik, izhaja v 46.000 izvodih; »Prednjak«, mesečnik, v 11.000; »Prednjakinja«, mesečnik, v 8200; »Sokolske Besede«, list za sokolski naraščaj, mesečnik, v 20.000 izvodih in »Vstajenje«, list za sokolsko dečo, mesečnik, v 30.000 izvodih. V redakciji imenovanih listov deluje stalno 6 urednikov in 1 služitelj.

Harry ne laži!

izvrstno uspeša komedija LAZI IN RESNICE. V glavnih vlogah sami izbrani filmski igralci

Harry Liedtke

GEO. G. ALEXANDER, WALTER HILLA, IMOGENE ROBERTSON in drugi.

Premijera danes ob: 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Elitni KINO MATICA

Hektografčni aparat, zviki mas, hektografčni trakovi vedno in nar. uče v zaog. of

Lud. Baraga, Ljubljana, Selenburgova 6 | Tel. 2980

Mostna tehničar

takoj poceni napredaj. — Več pri: Maver, Ljubljana, Ahacova cesta 5. 2566

Knjigovodkinja

z večletno prakso, zmožna vsen pisarniških del — išče stalno službo v večjem podjetju. — Dopisi pod »Knjigovodkinja 2564« na upravo »Sl. Naroda«.

Izurnjena šivilja

vajana tudi boljših del ter poril, večša slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika — išče službo v Ljubljani. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Vestna/2562« na upravo »Sl. Naroda«.

P. n.

Čast mi je naznaniti, da sem odprl v svoji hiši za nado 30 let obstoječi brvski dvorani na Dunjski cesti 20 nasproti kavarni »Evropa« in postajališča mestne cestne železnice pri sebnem oddelku

za damsko friziranje

s petimi kabinami in posebnim vhodom, v katerih se bodo izvrševala na najmodernejši način vsa v damsko stroko spadajoča dela, kakor striženje, česanje, česanje vseh modernih, historičnih, gledaliških in pesniških frizur, umivanje glave, manikiranje, masiranje, onduliranje in izdelovanje raznih lasnih izdelkov.

Ker sem si pridobil dobro pomožno osebje, sem uverjen, da bom vsem zahtevam najbolje zadostil ter Vas najljubše vabim, da me o priliki počastite z Vašim cenjenim obiskom, za kar se najtopleje priporočam in blizjim

z odličnim spoštovanjem

Engelbert Franchetti

frizer za gospode in dame

Ljubljana, Dunajska cesta 20

DRUŽBA »ILIRIJA«

Premog, drva, koks,

UGLJE — Dunajska cesta 40

(poleg Iv. Zakotnika) — Tele-

fon 2820. 108/L

Stanovanje

dveh sob in kuhinje iščem v Ljubljani, Pon. obe pod »Mir« na stranka bre otrok na upr. »Slov.« da. 2529

Zračna soba

z električno razsvetljavo v R. in dolini (Ljubljana) se od da mirnemu gospodu ali dija ku. Cena z zajtrkom 300 Din. Ponudbe na upravo lista pod »1. december/2517«. 2517

Čevljarska zadruga

V LJUBLJANI naznanja interesent, da se vrši pomagalska preizkušnja dne 4. decembra t. l. Tozadevne prijave, katerim je predložiti učno izpričevalo ter izpričevalo o obrtnonadaljevalni šoli — se sprejemajo najkasneje do 30. novembra t. l. v zadrugnem lokal, Hrenova ulica 4. — Načel. stvo. 2572

Trgovino

z mešanim blagom iščem v najem event. kupim več inventar. Dopise na upravo »1. lista« pod »Trgovina/2511«. 2511

Ceno napredaj

več moških sukenj in ženskih plaščev (zimskih), oblek in čevljev. — Na ogled: Stara pot št. 1/L, vrata 3. Marija Jelenič. 2573

Velika predtiskarija ženskih ročnih del

za trgovino, solo in dom

Tisoče novih, krasnih vzorcev. Čisti tisk, hitra izvršitev, nizke cene. Predtiskujemo samo na prinesenem blagu. — Entlanje, ažuriranje, tamburiranje, mehnično umetno vezenje

Matek & Mikeš, Ljubljana, Dalmatinova 13

Razpis.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje oddajo

mizarskih, ključavničarskih in pečarskih del

za stanovanjako hišo na Bleiweisovi cesti.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v zborničnem uradu Beethovnova ulica od dneva razpisa dalje.

Rok za oddajo ofert poteče dne 21. novembra t. l. opoldne.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Najboljša v materialu in konstrukciji so:

kolesa, šivalni stroji, Gritzner, Adler

URANIA PISALNI, švicarski PLEFILMI

stroji OUBIED.

Najboljše opreme samo pr

JOSIP PETELINC v Ljubljani

Prešernovega spomenika ob vodi. Telefon 2913

Najnižje cene.

Večletna garancija

KLISARNA „JUGOGRAFIKA“

TRSKO NA IN ZALO NA DRU BA Z O Z.

Vse

vrste klisjev,

črte in aviotipije,

izdeluje po oredloženih

risbah, peropisih ali slikah za

navaden tisk ali za finejšo izvedbo v

eni ali več barvah, točno po

narčilu v najkrajšem času

in po konkurenčnim

nizkih cenah.

LJUBLJANA V PETRA NAŠIP 23.